אלא מאי איית לך למימר. למה לא חייבוהו לעשר ממה נפשך: **עשירי ודאי.** הלריך הכתוב לעשר ולא הלריך לעשר את הספק וכל עשירי שבכאן ספק הן שאפי' יצא הפטור בחמישי שוב אין העשירי קרוי עשירי אלא תשיעי שהפטור אינו מן המנין: **מאי ספיקות.** דאמרן לעיל [1] הספיקות נכנסין לדיר להתעשר: **ספק פדיון פטר חמור.** טלה שהוקרש על ספק פטר חמור שאפילו הוא פטר חמור ודאי אין בטלה זה של פדיון משום קדושה: **עשרה שיין.** לאפקועי איקורייהו למאריי להו בעבודה: **עובדא הוה כי רב חסדא ורב חסדא כי רב הונא.** מעשה היה ובא לפני רב חסדא ורב חסדא הביאו לפני רב הונא: **שאינו יכול להוציאו כו'.** והאי נמי דחזינן ליה דאין יכול להוציאו בדיינין שאין לו ראיה בדבר אין הקדישו קדוש: **הא יכול להוציאו כו'.** בתמיה: **שאינה ברשותו.** והא אתא גזלה יכולין להוציאו בדיינין הוא: **במסותא מטלטלין.** כגון גיגית: **מקרקעי.** דכל היכא דאיתיה ברשות מריה קיימא דקרקע אינה נגזלת ושפיר פשיטנא מהא דאי הוה ליה לאיה עלה הקדישו הקדש: **בר מערבא.** מארץ ישראל: **מחוי ליה.** מראה באצבעותיו כלפי מעלה: **בכרכשתא.** בגרדין שבשני ראשין שקורין ברניי"ש: **ש"מ.** מדקתני עד מקום שידו מגעת קנוי לו: **האי סודרא.** של קושה שקונין בו קנין: **כיון דתפים ביה.** מקנה שלש על שלש קרינא ביה ושלף איש נעלו ונתן לרעהו: **דכמאן דפסיק דמי.** וקנייה מקנה והמכר נקנה בו לגוקח. ודוקא נקט שלש על שלש [2] דכלי בעינן דכתיב (רות ד) נעלו ובגיר משלש אצבעות נאו בגד הוא כדאשכחן גבי עומאה [3]: **גט בידה.** שנתנו לה: **ומשיחה.** שקשור בה בידו אם יש בה באותו חוט שיכול לנתקו לגט מידה ולהביאו אצלו: **אינה מגורשת.** אלמא נאו נתינה היא: **כריסות.** הבדלה שיהיו מובדלים זה מזה והרי אגודים הם בחוט זה: **אם היתה עליה מוזהבת.** כלומר אפילו היא מוזהבת חולקים: **פלוג הכי.** לרוחבה ויהא הזהב לאחד מהם: **קא משמע לן דא"ל כו' פלוג.** לאורכה: **שיש אדוקים בשטר.** המלוה והלוה: **שלך הוא ופרעתיו לך.** והחזרת לי ומתני נפל: **יתקיים השטר בחותמיו.** קס"ד דהכי קאמר אם השטר בשר שיקיימוהו חותמיו לומר כתב ידיהו הוא הרי הוא בחזקתו: **נפל השטר ליד הדיין.** משמע דהכי קאמר אם מצאו דיין לא יוציאו אותו עולמית מיד דיין ולקמן [4] פריך מאי שנא דיין מאיכסי דעלמא: **וגבי ליה מלוה כוליה.** בתמיה: **במקויים.** שכתוב בו הנפק שיצא כגר בב"ד והעידו עדים על חתימת ידן וכותבין הדיינין בו שטרא דנן נפק קדמנא ואסהידו פלוני ופלוני על חתימת ידייהו ואשכחנוהו וקיימנוהו כדחזי: **כולי עלמא ל"פ דיתלוקו.** דכי אמרינן דיתקיים השטר בחותמיו לא למגבי מלוה כולו קאמר אלא למגבי פלגיה. ופלוגתייהו כשאינו מקויים רבי סבר אף על פי שהלוה מודה ליה שכתב שטר זה ולוה לו מעות צריך המלוה לקיימו בחותמיו ואפילו השטר בידו נאמן הלוה לומר פרעתיך הכל זמן שאינו מקויים מאן קמשוי ליה שטרא לוה שמודה לו שכתבו הא אמר דפריע אבל משהשטר מוחזק על פי עדיו אין הלוה נאמן לומר פרעתי. הלכך זה ששניהם מוחזקים אי מקיים ליה מלוה בעדות ומשוי ליה שטר מעליא אין הלוה נאמן באמירתו אלא על ידי חזקה זה שאדוק בו והרי הוא כשאר מליאה ופליג: **ואי לא לא פליג.** שאפילו כולו ביד המלוה נאמן הלוה לומר פרעתי:

מאי

אלא מאי איית לך למימר [6] עשירי ודאי אמר רחמנא ולא עשירי ספק הכא נמי עשירי ודאי אמר רחמנא ולא עשירי ספק **א"ל רב אחא מדפתי לרבינא** מאי ספיקות אילימא ספק בכורות [1] יהיה קדש אמר רחמנא ולא שכבר קדוש אלא ספק פדיון פטר חמור וכדרב נחמן [2] דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה [3] ישראל שיש לו עשרה ספק פטרי חמור בתוך ביתו מפריש עליהן עשרה שיין ומעשרן והן שלו מאי הוי עלה דמסותא ת"ש דא"ר חייא בר אבין הוה עובדא בי רב חסדא ורב חסדא בי רב הונא ופשטה מהא דאמר רב נחמן כל ממון שאין יכול להוציאו בדיינין הקדישו אינו קדוש הא יכול להוציאו בדיינין הקדישו קדוש אע"ג דלא אפקיה [4] והאמר ר' יוחנן [5] גזל ולא נתייאשו הבעלים שניהם אינם יכולין להקדישו זה לפי שאינה שלו וזה לפי שאינה ברשותו מי סברת במסותא מטלטלין עסקינן [6] במסותא מקרקעי עסקינן דכי יכול להוציאה בדיינין ברשותיה קיימא תני רב תחליפא בר מערבא קמיה דר' אבהו [7] שנים אדוקים בטלית זה נוטל עד מקום שידו מגעת וזה נוטל עד מקום שידו מגעת והשאר חולקין בשוה מחוי ליה רבי אבהו [8] ובשבועה אלא מתניתין דקתני דפלגי בהדדי ולא קתני זה נוטל עד מקום שידו מגעת היכי משכחת לה אמר רב פפא [9] דתפיסי בכרכשתא אמר רב משרשיא ש"מ [10] האי סודרא כיון דתפים ביה שלש על שלש קרינן ביה [2] ונתן לרעהו דכמאן דפסיק דמי וקני ומאי שנא מדרב חסדא [7] דאמר רב חסדא [8] גט בידה ומשיחה בידו אם יכול לנתקו ולהביאו אצלו אינה מגורשת ואם לאו מגורשת [9] התם כריתות בעינן וליכא הכא נתינה בעינן והא איכא אמר רבא [10] אם היתה טלית מוזהבת חולקין פשיטא לא צריכא דקאי דהבא בי מצעי הא נמי פשיטא לא צריכא דמיקרב לגבי דחד מהו דתימא [11] דא"ל פלוג הכי קמ"ל דא"ל מאי חזית דפלגת הכי פלוג הכי: ת"ר [12] שנים אדוקין בשטר מלוה אומר שלי הוא ונפל ממני ומצאתיו ולוה אמר [13] שלך הוא ופרעתיו לך יתקיים השטר בחותמיו דברי רבי רשב"ג אומר יחלוקו נפל ליד דיין לא יוציאו עולמית ר' יוסי אומר הרי הוא בחזקתו אמר מר יתקיים השטר בחותמיו וגבי ליה מלוה כוליה ולית ליה מתני' שנים אוחזין כו' אמר רבא אמר רב נחמן [2] במקוים דברי הכל יחלוקו כי פליגי בשאינו מקוים רבי סבר [14] למודה בשטר שכתבו צריך לקיימו ואי מקוים ליה פליג ואי לא מקוים ליה לא פליג מאי טעמא חספא בעלמא הוא מאן קא משוי ליה להאי שטרא לוה הא קאמר דפריע ורבי שמעון בן גמליאל סבר מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו ואע"ג דלא מקוים ליה יחלוקו נפל ליד דיין לא יוציאו עולמית

מאי

ולא עשירי ספק. אין להקשות אינטריך קרא למעוטי ספיקא [6] כדפריך במסכת חולין (דף כב: ד"ה אינטריך):

מפריש עליהן עשרה שיין. תימה דבפ"ק דבכורות (דף יא.) (וסס) אמרי' דסה אחד פוטר כמה פטרי חמורים ומה צריך עשרה שיין ותו מאי קא משמע לן מתני' היא הספיקות נכנסים לדיר להתעשר ותו כיון דאמר מעשרן מה צריך להשמיענו דהן שלו פשיטא כיון דמעשרן דהן שלו דאילו היו של כהן לא היה מעשרן דהוו להו ללקוח דתנן (שם דף נה:) הלקוח והניתן לו במתנה פטור ואי קמ"ל דאע"ג דמעשרן עדיין הם שלו פשיטא דמעשר בהמה של בעלים הוא:

מחוי ר' אבהו והשאר בשבועה.

[א] נראה דלא גרסי' והשאר דלמה בהמה שידו מגעת ישבע כיון דתקנה השבועה שלא יהא אדם הולך ותוקף מטעם זה ישבע אף בהמה שהוא תופס ומכל מקום שפיר מוכח בסמוך דנקנין מאי דתפיס כמאן דפסיק דמי כיון דהכא לאחר שבועה נוטל כל מה שהוא תופס אפילו יותר ממתנה והשבועה היא בשביל הטענה ומפני התקנה: **אם** יכול לנתקו. נראה דאם היתה ידה פתוחה בשעת שנתן גט לידה ונשארה המשיחה בידו וקפלה ידה בחוזק שאם מושך המשיחה לא יוכל להביאו אצלו שאינה מגורשת שהרי כשנתן בידה קודם שקפלה ידה היה יכול להביאו אצלו והקפילה לא עשה הוא אלא היא והוה כטלי גיטך מעל גבי קרקע דאינה מגורשת דלא קרינן ביה ונתן בידה והכא דקאמר אם אינו יכול להביאו אצלו דמגורשת כגון שהיתה ידה קפולה והוא תחב בידה כל כך בחוזק שאם ימשוך המשיחה לא יביא הגט אצלו ור"ת [3] (נמי) פירש אם הגט כבד כל כך שאם רולה למשוך הגט אצלו תנתק המשיחה מגורשת ומיירי בידה פתוחה ולא קפלה ולא עשתה שום דבר:

מאי

מא א מיי' פי"ב מהל' כלכולים הלכה כג סמג עשין קמו:

מב ב מיי' פ"ו מהל' ערכין הל' כד סמג עשין קלב טוש"ע ח"מ סי' שנד סעיף ו וטוש"ע י"ד סי' רנח סעיף ז:

מג ג מיי' שם הל' כג סמג שם טוש"ע י"ד סי' [רכ אלפס כאן ובב"ק פ"ד דף כ.]

מד ד ה ו מיי' פ"ט מהל' טוען ונטען הל' ט י סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סי' קלח סעיף ג:

מה ז מיי' פ"ב מהלכות מכירה הל' ז סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קלה סעיף ד:

מו ח מיי' פ"ב מהלכות גירושין הל' טז סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קלח סעיף ב:

מז ט י מיי' פ"ט מהל' טוען ונטען הל' י סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סי' קלח סעיף ג:

מח כ מיי' פי"ד מהל' מלוה ולוה הל' יד סמג עשין לד טוש"ע ח"מ סי' סה סעיף טו:

מט ל מיי' שם [והל' ה] וסמג שם טוש"ע ח"מ סי' פב סעיף ח:

לעזי רש"י

ברניי"ש [פירניי"ש]. חוטין תלויים בבד (טבעיים).

רבינו חננאל

ראשון ראשון נפטר. ובהדיא בבכורות פרק אחרון אמר רבא מנין הראוי פוטר. מאי הוי עלה דמסותא ת"ש מהא דאמר רב [נחמן] כל ממון שאינו יכול להוציאו בדיינין הקדישו אינו קדוש. הא יכול להוציאו אע"פ שלא הוציאו קדוש. ומקשי' עלה והאמר ר' יוחנן גזל ולא נתייאשו הבעלי' שניהן אינן יכולין להקדישו זה לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו. וקי"ל דלא מקשינן לא ממשנה ולא מברייתא ולא ממימרא אלא אם היא הלכה. ועוד לא דחאוה להא דר' יוחנן אלא פירקו על דבריו ואמר מי סברת מסותא מטלטלא היא וקשיא עליה הא דר' יוחנן לא כי קאמר רב [נחמן] כל ממון שאינו יכול להוציאו בדיינין וכו' האי ממון קרקע הוא וכיוצא בו האי מסותא מקרקעא הוא דקי"ל קרקע אינה נגזלת ולעולם ברשותיה דמרא קיימא הלכך אם יכול להוציאה בדיינין ברשותיה קיימא ושפיר קא מקדיש. האי דקתני שנים אדוקין בטלית זה נוטל עד מקום שידו מגעת וזה נוטל עד מקום שידו מגעת והשאר חולקין בשוה ובשבועה אוקימנא בשאדוקין בטלית עצמו ומתני' דקתני חולקין הטלית שני חצאין ונוטל כל אחד חציה בשאדוקין

תורה אור השלם

1 וְכָל מַעֲשַׂר בָּקָר וָצֹאן כֹּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשֵּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֹדֶשׁ לַיהוָה:
ויקרא כז לב

2 וואת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל עַל הַגְּאוּלָּה וְעַל הַתְּמוּרָה לְקַיֵּם כָּל דָּבָר שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ וואת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל:
רות ד ז

גליון הש"ם

גמ' בבסותא מקרקעי. קשה לי הא עיקר המיליק בין מטלטלי למקרקעי דמטלטלין נגזלין ויקס ליה כרשותיה דגזלן מקרי אינו ברשותו דהנגזל אבל קרקע אינה נגזלת ולא קס כרשותיה דגזלן. ת"ל במטלטלין וגזל בלא קנין דלא קס כרשותיה דהנגזל ואינו מיחב בתחריותו ודאיתא בב"ק עט ע"א בתמני' הוי כקרקע דמנחי' כרשותיה דהנגזל. וא"ל הכא בתמסותא דהגמילה נמה דאמר דידי הוא וליכא קנין יכול להקדישו וצ"ע: **שם** התם בריתות בעינן. עיין תוספות ל ע"ב תוס' ד"ה ואי וצ"ע: **רש"י** ד"ה דכמאן וכו' דבלי בעינן. עיין לקמן מז ע"א ותוס' ד"ה לאפוקי:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה מחוי נראה כו'. ב"ב והרמב"ם לא כתב כן אלא ע"י גלגול אבל לא"ס הוכיח כדברי תוס' ע"ש:

מוסף רש"י

עשרה ספק פטרי חמור. כגון שהיה לו עשר חמורות וילדי טולן זכר ונקבה. מפריש עליהן עשרה שיין. לאפקועי לאיקורייהו, ומעשרן. לשין כשאר בהמות חולין, והן שלו. והמעשר קרב שלמים והוא אוכלו כדין שאר מעשר בהמה (בכורות יא.). **גט בידה ומשיחה בידו.** שנתנו לה ולאם המשיחה עדיין בידו, תוכ שהגט קשור בו, ליל"ל בלע"ז (גיטין עח:). **יתקיים השטר בחותמיו.** וגובה ליה מלוה כוליה וכדמפרשינן טעמא לקמן (רשב"ם ב"ב קע.).

ולית ליה מתני' שנים אוחזין כו'. יחלוקו, והכא נמי יגבה מאי חוב הכתוב בשטר ולא יותר (שם). **במקוים.** בהנפק, **דברי הכל יחלוקו.** מלי עלמא לא פליגי דפליג בין שיהם כדין משנתינו דשנים אוחזין (שם). **ראי מקויים ליה פליג.** כלומר אז ים ממש בדבריו ויגבה ממנו אחי חוב שבשטר ואחרך פלגא יפסיד בשביל תפיסת הלוה שאחוק עמו בשטר (שם). **מודה בשטר שכתבו.** לוה שהוה בשטר שכתבו ועל פיו נתחתמו העדים, אין צריך לקיימו. אין המלוה צריך לקיימו בעדים החתומים בו, שאין הלוה שוב נאמן לומר פרעתיו, ולא אמרינן בהאי הפה שאחר הוא הפה שהתיר, דמכיון שאמר בשר היה הרי הוחזק השטר, וכי אמר פרעתיו לא מהימן, שהרי ביד המלוה הוא (כתובות יט.) מאחר שהלוה מודה ששטר חוב שהוציא עליו שטר אמת הוא, אין המלוה צריך לחזר אחר העדים החתומים בו ולהעיד על חתימתן ולקיימו (לקמן עב.) דכיון דמודה שכתבו ולוה בו הרי הוא כאילו קיימוהו חותמיו ונגבה כל זמן שמוציאו (שבת עח.).

בנימין שבקצותיה והן הנקראים כרכשתא. ופשוטה היא. דייק רב (אשי) [משרשיא] מינה מדקתני זה נוטל עד מקום שידו מגעת ש"מ דהאי סודרא כיון דתפיס ביה ג' אצבעות על ג' אצבעות הרי הוא קנין לתופסן ואע"ג דלא פסיק כמאן דפסיק דמי ולא אמרי' עד דמשיך ליה כוליה לא קני ליה אלא אע"ג דלא משיך ליה לכוליה קני להחנה דתפס וכן הלכה. אמר רבא אם היתה טלית מוזהבת והזהב קרוב לגבי חד ברחבה של טלית ואם יחלקוה לרחבה לשני חצאין יבא הזהב בחלקו של אחד יכול האחד לומר זה שבינינו לארוכה נחלקה כדי שנחלק בטלית ובזהב והדין עמו: ת"ר שנים אדוקין בשטר כו' אסיק' בשטר מקוים דברי הכל יחלוקו. ושאינו מקוים ומלוה אמר שלי הוא ונפל ממני ומצאתיו ולוה אמר שלך היה ופרעתיך ונתתי לך [וממני נפל] אם נתקיים בחותמיו יחלוקו דברי ר' דרבי קסבר מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו וקי"ל כרבי. רשב"ג אומר אע"פ שאין יכול

מאי שנא ליד דיין. לספרים דגרסי בשנויא והיכי דמי כגון דכתוב ביה הנפק השתא לא ידע דנפל ליד דיין דהיינו הנפק אלא סבור דהיינו שהדיין מצאו ולכך בעי מאי שנא דיין ולספרים דלא גרסי בתר הכי והיכי דמי כגון דכתוב ביה הנפק ידע שפיר השתא דנפל ליד דיין היינו שכתוב בו הנפק ומיבעיא ליה מאי שנא כתוב בו הנפק דלא יוציאו לעולם הלא אם אין כתוב בו הנפק גרלה דכ"ש הוא שלא יוציאו עולמית דאיכא למימר שמא כתב לגות ולא לוה ומשני דלא מיבעיא קאמר: **בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה.**

דלא חיישינן לקנוניא וליכא למיחש לשמא כתב בניסן ולא נשא עד תשרי [9]דמנה ומתתים משתעבדי מן האירוסין לף דלא כתובה דאירוסין קלא אית להו ולקודם אירוסין ליכא למיחש דכתב לה ותוספת נמי לאבי דאמר עדיו בחתומיו זכין לו א"ש

ור' אסי יעמיד כשהקנה לה:

דחיישינן לשתי כתובות. ובגלאו איפוך לא מצי לאוקמא דרבי יוסי חייש לשתי כתובות דא"כ עודה תחת בעלה אמאי יחזיר לאשה כשאין הבעל מודה:

מחלוקת. פרש"י דהיינו יחלוקו דקאמר רשב"ג והדין עמו שלא רצה לפרש פלוגתא דרבי ורשב"ג משום דהיכי קאמר אבל אחד אדוק בטופס כו' משמע דהתם לא פליגי וזה אינו דגם שם אם אינו מקויים לא שקיל לרבי מידי:

דאית ביה זמן כמה שוה. פרש"י דמעות ולוה ומלוה לא שיימין דכתיבי נמי בשיטה אחרונה בטופס והוא עיקר דתנן (ב"ב דף קפה:) כתוב [בו] מלמעלה מנה כו' ותימה הא אין למידין משיטה אחרונה ולכך עושין חזרת השטר ומתני' דכתוב למעלה מנה לא מיירי בשיטה אחרונה וגם פי' דבעדים לא שיימין דרשב"ג אית ליה מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו ופירושו תימה דאם משב אותו שאינו תופס עדים א"כ לרשב"ג נמי לא א"ש דיהי דסבר דאין צריך לקיימו מ"מ כשאין כלל עדי חתימה פסול ועוד במה עדיף תורף מטופס כך השטר פסול בלא טופס כמו בלא תורף דאם נמחק אפי' שיטה אחת מן השטר הוא פסול אלא ודאי יש לומר דבמה שהשטר נפסל אין שמין דכך שוה כשתופס שיטה אחת מן הטופס כמו תופס לוה ומלוה ומעות ועדים והשטר אינו כשר בלא זה כמו בלא זה אבל זמן שהשטר כשר בלא זמנו שמין כמה שוה וכירושלמי איכא א"ר אלעזר הכל הולך אחר מי שתפוס עדים ופליג אגמ' שלנו דמזכיר זמן ומוכר דעדי מסירה כדתי

מאי שנא ליד דיין אמר רבא הכי קאמר [1]ואחר שמצא שטר שנפל ליד דיין והיכי דמי [6] דכתב ביה הנפק לא יוציאו עולמית ולא מיבעיא לא כתב ביה הנפק דאיכא למימר כתב ללות ולא לוה אלא אפי' כתב ביה הנפק דמקוים לא יחזיר דחיישינן לפירעון ורבי יוסי אומר הרי הוא בחזקתו ולא חיישינן לפירעון ולא חייש ר' יוסי לפירעון והתניא מצא שטר כתובה בשוק בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה אין הבעל מודה [2]לא יחזיר לא לזה ולא [6]לזה רבי יוסי אומר עודה תחת בעלה יחזיר לאשה נתארמלה או נתגרשה לא יחזיר לא לזה ולא לזה בד"א שנתארמלה או שנתגרשה אבל עודה תחת בעלה יחזיר לאשה [3] שר"י אומר עודה תחת בעלה יחזיר לאשה נתארמלה או שנתגרשה לא יחזיר לא לזה ולא לזה רב פפא אמר לעולם לא תיפוך רבי יוסי לדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי אפילו נתארמלה או נתגרשה נמי לא חיישינן לפירעון לדידכו אודו לי מיהת בעודה תחת בעלה דיחזיר לאשה דלאו בת פירעון היא ואמרו ליה רבנן אימור צררי אתפסה רבינא אמר לעולם איפוך קמייתא וטעמא דרבנן הכא משום דחיישינן לשתי כתובות ורבי יוסי לשתי כתובות לא חייש אמר רבי אלעזר[3] מחלוקת בששניהם אדוקים בטופס ושניהם בתורף [4]אבל אחד אדוק בטופס ואחד אדוק בתורף זה נוטל טופס וזה נוטל תורף ור' יוחנן אמר לעולם חולקין ואפילו אחד אדוק בטופס ואחד אדוק בתורף והתניא זה נוטל עד מקום שידו מגעת לא צריכא דקאי תורף בי מצעי אי הכי מאי למימרא לא צריכא דמקרב לגבי דחד [5]מהו דתימא א"ל פלוג הכי קמ"ל דא"ל מאי חזית דפלגת הכי פלוג הכי א"ל רב אחא מדפתי לרבינא לרבי אלעזר דאמר זה נוטל טופס וזה נוטל תורף למה ליה [7]וכי לצור ע"פ צלוחיתו הוא צריך א"ל דלמי דאמר הכי שטרא דאית ביה זמן כמה שוי ודלית ביה זמן כמה שוי בשטרא דאית ביה זמן גבי ממשעבדי ואידך לא גבי ממשעבדי יהיב ליה היאך דביני ביני ויחלוקו נמי דאמרן לדמי דאי לא תימא הכי שנים אוחזין בטלית הכי נמי דפלגי הא אפסדוה הא לא קשיא

דחזיא

מאי שנא ליד דיין. מאיש אחר: **הכי קאמר ואחר.** שאינו לא לוה ולא מלוה: **שמצא שטר שנפל.** כבר ליד הדיין. ומאי ניהו הך נפילה דכתיב ביה הנפק: **לא יוציאוהו מידו.** לא לוה ולא מלוה עד שיבא אליהו או עדים שראו מיד מי נפל: **לפירעון.** שמא אמת טוענ הלוה שפרעו: **ורבי יוסי לא חייש לפירעון.** דמאן דמהדרי ליה שטר פרוע לאלתר זהיר ביה לקורעו ולא משהי ליה: **שהבעל מודה.** שלא נתן לה כתובתה: **אין הבעל מודה.** שאמר פרעתי ומידי נפל: **עודה תחת בעלה.** שלא גרשה: **יחזיר לאשה.** דלא עביד איניש ליתן כתובה קודם גירושין: **צרי אתפסה.** מעות צרורות או כספים מסר לה ליחוד כתובתה כשנשאה או לאחר מכאן שלא יטריחוה יורשים אם תתאלמן: **לעולם איפוך קמייתא.** ודקשיא לך דרבנן אדרבנן לא תיקשי דטעמייהו דרבנן בכתובה לאו משום דחיישינן לפירעון דמאן דפרע ואהדר ליה שטרא לאלתר קרע ליה אלא משום דחיישינן לשתי כתובות שמא חזר וכתב לה כתובה אחרת שניה לאחר שנפלה זאת מידה. ואין הבעל מודה דקתני לאו באומר פרעתי אלא באומר אל מחזרו לה שיש בידה אחרת ותוליא על יורשי שטר אחר שטר: **מחלוקת.** המי יחלוקו דקאמר ר"ש [ב"ג] דמשמע מולקין בשוה. כך שמעתי משום ר' יצחק ב"ר מנחם וגרלה בעיני: **ושניהם אדוקים בתורף.** כלומר לא שניהם אדוקין בתורף. ותורף גילוי של שטר מקום הלוה והמלוה והמעות והזמן טופס אמר כל לשון השטר[8]: **זה נוטל כו'.** דמאי דתפיש דידיה הוא כדקתני לעילו[1] זה נוטל עד מקום שידו מגעת כו'. ולקמן מפרש למאי מיבעי ליה: **ואפי' אחד אדוק כו'.** בתמיה: **והא קנים עד מקום שידו מגעת.** שלו: **דקאי תורף בי מצעי.** ומר אמר חדא ומר אמר חדא ולא פליגי: **לדמי.** מעלין בדמים כמה תורף יפה מן הטופס: **שטרא דאית ביה זמן כמה שוה.** דתורף עדיף מטופס דאית ביה מקום הזמן דאילו אם המלוה והלוה והמעות כתובין אף בטופס שצריך לחזור מעניינו של שטר בשיטה אחרונה והוא עיקר כדתנן (ב"ב דף קפה:) כתוב בו [מלמעלה מנה ומלמטה מאתים] מלמעלה מאתים ומלמטה מנה הכל הולך אחר המתמון אבל זמן לא מיהדר. ואי משום חתימת עדים דהוא תחת הטופס הא אית ליה לרשב"ג מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו והאי מודה שכתבו הוא:

דחזיא

והשטר כשר בלא עדי חתימה ושמין כמה שוה שאין צריך לחזור אחר עדי מסירה ואית ליה ההוא ליתנא דג"פ (ב"ב דף קע.) דסבר רשב"ג עדי חתימה כדתי: **ויחלוקו** נמי לדמי. ואין מולקין את החוב כמו שכתוב בשטר אלא כמו שהוה לו למכור מזה יפרע החצי דאי לא תימא הכי אלא חצי החוב ממש גבי טלית מי מולקין ממש הא אפסדוה ולא גרסי' לא דפסקינן לשטרא דא"כ מה מציא מטלית אדרבה בטלית אם יחתכנו לשנים אין פסידא כל כך ואם יחתוך השטר לא ישוה לכלום ועוד דפשיטא הוא דלא יחלוקו השטר לשנים דאוקימנא לעיל פלוגתא דרבי ורבי שמעון בן גמליאל במודה בשטר שכתבו אלא כדפרישית:

דחזיא

ג א מיי' פי"ח מהלכות גזילה והאבידה הל' יג סמג עשין עד טוש"ע מ"מ סי' סה סעיף ו וסעיף ז:

נא ב מיי' שם הל' יב ופף אם שיהם מודים דחיישינן לקנוניא וע"ש במ"מ:

נב ג ד טוש"ע מ"מ סי' סה סעיף עו:

רבינו חננאל

לקימו יחלוקו דמודה בשטר שכתבו א"צ לקימו ואין הלכה כמותו. אדם שמצא שטר שכתוב בו קיום ב"ד לא יוציאו עולמית חיישינן שמא פרוע הוא דברי [6] ר' יוסי וחכ"א הרי [הוא] בחזקתו וכ"ש המוצא שטר שאין בו קיום שלא יוציאו עולמית דחיישינן שמא כתב ללות ולא לוה: אמר ר"א מחלוקת בשניהן אדוקין בתופס ובתורף וכו' ור' יוחנן אמר לעולם חולקין והאי דקאי תורף ביניהו ואע"ג דמקרב לגבי דחד לא חיישינן אלא חולקים. פי' תורף כדתנן בפרק כל גט שנכתב שלא לשם אשה כו' הכותב תופסי גיטין צריך שיניח מקום שם האיש והאשה ומקום הזמן שטרי מלוה צריך שיניח מקום המלוה ומקום הלוה ומקום המעות ומקום הזמן זהו תורף והשאר תופס וזה שאמרו חולקין בשטר לא שיחתכוהו כי זה הפסד הוא אלא דמיו חולקין ושקלינן וטרינן בה טובא ואסיקנא הכי מהא דתנן היו רוכבין על גבי בהמה או א' רוכב וא' מנהיג וכו' עד ויחלוקו הכי נמי דפלגי לה ממש בשלמא בהמה טהורה חזיא לבישרא אלא בהמה טמא' אפסדוה אלא לדמי וכן הלכה. ואם היו שנים אדוקין בשטר זה בתורף וזה בתופס ג). בשלמא שם המלוה והלוה והמעות יתכן לעמוד בהן עכשיו ואחר כך אם אבד השטר אין חוששין לו אלא הזמן שרוצה להיות בידו לטורף ממשעבדי שמין כמה שוה שטר שיש בו זמן ויש לו לגבות ממשעבדי דבארץ ללוה נכסים בני חורין ויש בו זמן טריף ממשעבדי ואם אין בו זמן אבד ממונו ומה שעולה בה השומא שקיל מי שהתורף בידו וכן הדין. ור' יוחנן לא חלק אלא בזמן שהתורף באמצע אבל בזמן שזה תופס בתורף וזה בתופס לא חלק שדמי כל השטר למי שבידו התורף והדין כאשר פירשנו ולדברי הכל כל דבר שאם יחלק יפסד שמין אותו בדמים וחולקין בדמים כדתנן בפ'

ה) נגמ' איתא לקיפן ואולי דרבינו הנמיק מלן כפי המסקנא לקמן נסמוך.

ג) גראה דל"ל זה נוטל תופס וזה נוטל תורף ומסקינן דנ"מ משום הזמן דבשלמא וכו'.

מסורת הש"ס

ה) [ל"ל לוה], ב) [עי' בתוס' מגיגה ו: ד"ה שאין לכסן], ג) [לקמן יג. ד) [לקמן קז.], ד) [לקמן יג. ב"ק מט: ב"מ עו:], ה) [עי' גיטין כו.], ו) [ע"ל].

הגהות הב"ח

(א) גמ' והיכי דמי כגון דכתב ביה הנפק: (ב) שם יחזיר לאשה דברי ר' יוסי שר"י אומר:

גליון הש"ם

תוס' ד"ה בזמן וכו' דמנה ומאתים משתעבד. עי' לקמן ח ע"ל תד"ה הטוען:

רבינו חננאל (המשך)

השותפין אין חולקין את החצר עד שיהא בה כדי לזה וכדי לזה וכו' ואסיק התם בגמ' ת"ש זה הכלל כל שאילו יחלק ושמו עליו חולקין אותו ואם לאו מעלין אותו בדמים. ר' יוסי אומר הרי הוא בחזקתו. ומקשי' וכי ר' יוסי לא חייש לפירעון והתניא מצא כתובת אשה בשוק בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה אין הבעל מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה. ופריק רבינא דהוא בתרא אפוך ואימא הכי נפל ליד הדיין כגון שכתוב בו קיום ב"ד לא יוציאו עולמית דברי ר' יוסי וחכ"א הרי הוא בחזקתו וטעמא דרבנן התם דאמרו לא יחזיר לא לזה ולא לזה לאו משום דחיישי לפירעון אלא משום דחיישי לשתי כתובות. ור' יוסי לשתי כתובות לא חייש.

דחזיא לבני מלכים. לבנים קטנים: ואם תומרים. מתני' דקתני שנים שהגביהו מליאה קנאוה ויחלוקו וכשמגביה מגביה לדעת שיקנה בה חבירו חציה ש"מ המגביה מליאה כו'. ולקמיה פריך דיוקא דרמי בר חמא מהיכא מתיחו בגא ממשנתנו הוא למד כן: **ולא יקנה לא זה ולא זה.** וכל הרולה יחטופנה מידם: **לעולם אימא לך לא קנה חבירו.** היכא דמגביה לא נתכוין לקנות בה כלום. וטעמא אמר לקמן (דף י.) דהוי תופס לבעל חוב במקום כו': **והכא.** דקתני במתני' שנים שהגביהו מליאה קנו מגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה: **תדע.** דאפי' אמר לא קנה חבירו היכא דהגביה כולה לדעת חבירו הכא דהגביה לעצמו ולחבירו קני משום מגו: **פטור.** המשלח פטור מלשלם כפל דקי"ל אין שליח לדבר עבירה להתחייב שולחו אלא שליח לדברי הרב ודברי התלמיד דברי מי שומעין [1]: **ואילו שותפין שגנבו.** ולאחד הוליאה מרשות בעליה לדעתו ולדעת חבירו אמרינן בגנבא קמא (דף עח:) דחייבין: **השתא דאמרת מגו.** דזכי לנפשיה כו' חרש ופקח שהגביהו מליאה קנאוה אע"פ שהגבהה של חרש אינה הגבהה לקנות אלא מפני דרכי שלום כדתנן (גיטין דף נט:) חרש שוטה וקטן יש בהן גזל מפני דרכי שלום אפילו הכי אמר מגו דזכי לנפשיה כו': **בשלמא חרש קני דקא מגבה לה כן דעת.** לראשה השני לנוכך שמיהם ולאשו של לד חרש לגבי חרש מיהא הוא הגבהה כדתקון ליה מפני דרכי שלום אלא פקח במאי קני הוי ראשה שהגביה החרש כמונח על גבי קרקע דהגבהה דחרש לא קניא אלא מדרכי שלום בעלמא: **ומאי מגו.** איכא למימר הכא דקאמר השתא דאמרת מגו אמרינן מגו וחרש אמאי קני הא לא זכי פקח לנפשיה דימא דזכי נמי לחבריה ולא הוא הגבהה דפקח הגבהה: **אם תמצא לומר.** כלומר אפי' אם תמצא לומר המגביה מליאה לחבירו כו': **הכא אדעתא דידיה קא מגבה ליה.** האי פיקח: **דלא ליהי לאינגויי.** עם החוטפים מהם: **מסיכא.** מתיחו בגא ממשנתנו קא דייק לומר זאת אומרת: **הא קאמר כולה שלי ואנא אגבהתיה.** והיאך נאמר לא יקנה לא זה ולא זה ויבא אחר ויטלנה והלא כל אחד טוען אני הגבהתיה ואין כאן מגביה מליאה לחבירו ומה יש לו להשיב בשלמא האי שבגדו המוחזק בה כמוהו אמר לא הגבהת אתה כי אם אני אבל אחר מן השוק מה יטענו: **ממשנה ידיעה.** אמרינן דהמגביה מליאה כו' ומשום הכי אמרינן יחלוקו דאמרינן שניהם הגביהוה והוה ליה כל אחד מגביה מליאה לו ולחבירו וקני. דאי משום דלא ידעינן הי מיניהו משקר והוה ליה ממון המוטל בספק וחולקין בשבועה משום שלא יהא כל אחד ואחד הולך ותוקף כדאמרי' לעיל (דף ג.) הא שמענא ליה מרישא: **לפוי כמשיב אבידה.** מדהוה מלי למימר כולה שלי ואמר חציה שלי: **וליפסר.** משבועה: **ממשנה ידיעה כו'.** כדפרישית: **דרכוב קני.** ואע"ג דלא משיכה היא שאינה זזה ממקומה שאין מגביה ברגליו: **גריכא למימר.** דהיכא דלקוחה בין שניהם שיחלקוה בלא שבועה: **אלא לאו במליאה.** ואיצטריך לאשמועינן שאין אחר יכול לחוטפה דמגביה מליאה לחבירו קנה חבירו: **ורבא אמר לך.** בעלמא היכא דלא נתכוין המגביה לזכות בה לא קנה חבירו ומשנה ידיעה דמתני' אשמועינן המגביה מליאה לו ולחבירו קנה אף חבירו דמגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה:

שמעית

דחזיא לקטנים והא דאמר רבא [6] אם היתה טלית מוזהבת חולקין ה"נ דפלגי לה הא אפסדוה הא לא קשיא דחזיא לבני מלכים והא דתנן [2] היו שנים רוכבין על גבי בהמה וכו' הכי נמי דפלגי לה הא אפסדוה בשלמא טהורה חזיא לבשר אלא טמאה הא אפסדוה [3] אלא לדמי הכא נמי לדמי אמר רמי בר חמא זאת אומרת [4] המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו דאי סלקא דעתך לא קנה חבירו תיעשה זו כמי שמונחת על גבי קרקע וזו כמי שמונחת על גבי קרקע ולא יקנה לא זה ולא זה אלא לאו ש"מ המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו [5] אמר רבא לעולם אימא לך המגביה מציאה לחבירו לא קנה חבירו והכא היינו טעמא [7] מגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה תדע שאילו אמר לשלוחו צא וגנוב לי וגנב פטור [8] ושותפין שגנבו חייבין מאי טעמא לאו משום דאמרינן מגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה ש"מ אמר רבא השתא דאמרת [9] אמרינן מגו חרש ופקח שהגביהו מציאה מתוך שקנה חרש קנה פקח בשלמא חרש קנה דקא מגבה ליה בן דעת אלא פקח במאי קנה אלא אימא חרש קנה פקח לא קנה ומאי מגו מגו דשני חרשין בעלמא קנו האי נמי קני [10] האי מאי אם תמצא לומר המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו הני מילי היכא דקא מגבה ליה אדעתא דחבריה האי אדעתא דידיה קא מגבה ליה איהו לא קני לאחריני מקני אלא אימא [11] מתוך שלא קנה פקח לא קנה חרש

דחזיא לקטנים. ופריך דטלית מוזהבת לא עבדי לקטנים ול"ג דחזיא לתרוייהו דל"ל מאי פריך מטלית מוזהבת:

ושותפין שגנבו. פי' בקונטרס שהוליא לדעתו ולדעת חבירו כדאיתא בב"ק (דף עח:) ואין נראה דהתם בטביחה לחיי וטביחה אפי' אמר לא וטבח לי חייב דדרשינן (שם דף עח.) תחת לרבות השליח אלא שותפין שגנבו שהגביהו שניהם:

ומאי מגו מגו דשני חרשין. תימה מנלן דלמא תרי מגו לא אמרי' דב' חרשין דקנו היינו מטעם מגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה:

אלא מסיפא זה אומר כולה שלי וזה אומר חציה שלי. אית דל"ג הכא הא תו למה לי דממשנה גופה קא דייק דקאמר חציה שלי והיינו שהגביה עם חבירו ולפי דבריו לא יטול כלום אלא ודאי מגביה מליאה לחבירו זכה ופריך ממאי דבמליאה דלמא במקח וממכר והוא הדין דהוה מלי למדחי דהא דאמר חציה שלי כגון דאמר תפסתיה חציה בידי או הגבהתיה כולה לקנות חציה אבל עדיין היה מדקדק מיתורא דמתני' לכך דחי ליה דאפי' מיתורא אינו יכול לדקדק ולספריס דגרסי הא תו למה לי י"ל דמשום דמגופא דמתני' לא מצי למידק כדפרישית אך קשה אמאי קאמר דלמא במקח וממכר אפילו מיירי במליאה מצי לדחויי כדדחי וי"ל בדוחק ממאי דבמליאה דלהכי לא מוקמת במקח וממכר משום דלא משכחת חידוש אלא במגביה מליאה לחבירו כי נמי מיירי במקח וממכר יש חידוש דלא יימא משיב אבידה הוא וה"ה אם מיירי במליאה לא יוכל להוכיח כלום:

מגביה

וכי תימא מאי שנא משני חרשין דעלמא התם [12] תקינו להו רבנן דלא [13] אתי לאנצויי הכא מימר אמר פקח לא קני אנא אקני אמר ליה רב אחא בריה דרב אדא לרב אשי דיוקיה דרמי בר חמא מהיכא אי נימא מרישא שנים אוחזין בטלית התם האי קאמר כולה שלי ואנא אגבהתה כולה והאי אמר כולה שלי ואנא אגבהתה כולה אלא מהא דקתני זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי הא תו למה לי אלא ממשנה יתירה שמע מינה המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו והא אוקימנא [14] רישא במציאה וסיפא במקח וממכר אלא מסיפא זה אומר כולה שלי וזה אומר חציה שלי הא תו למה לי אלא ממשנה יתירה שמע מינה המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו וממאי דבמציאה דלמא במקח וממכר וכי תימא אי במקח וממכר מאי למימרא איצטריך סלקא דעתך אמינא האי דקאמר חציה שלי להוי כמשיב אבידה וליפטר קמשמע לן דהאי [15] איערומי קא מערים סבר אי אמינא כולה שלי בעינא אשתבועי אימא הכי דאהוי כמשיב אבידה ואיפטר אלא מהא היו שנים רוכבין על גבי בהמה הא תו למה לי אלא ממשנה יתירה שמע מינה המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו ודלמא הא קמשמע לן דרוכב נמי קני אלא מסיפא בזמן שהן מודין או שיש להן עדים חולקין בלא שבועה במאי אי במקח וממכר צריכא למימר אלא לאו במציאה ושמע מינה המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו ורבא אמר לך מגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה: היו שנים רוכבין: אמר רב יוסף אמר לי רב יהודה

שמעית

מסורת הש"ס

1) [לעיל ז.], 2) [לעיל כ.], 3) [לעיל ד.], 4) [לקמן ט.], 5) [לקמן ט.], 6) [לעיל ז.], 7) [לקמן ט.], 8) [שבת נב: ע"ש ב"ק עח:], 9) [לקמן ט.], 10) [ל"ל לחתן], 11) [לעיל כ.], 12) [לעיל ד:], 13) [קידושין מב:], 14) [לעיל ד:], 15) [קידושין מב:],

הגהות הב"ח

(6) גמ' השתא דאמרי דאמרי' מגו:

גליון הש"ס

גמ' אמר רבא לעולם. עיין לקמן דף י ע"א תוס' ד"ה מיתיביה ונמרים דף ל"ד ע"ב בר"ן ד"ה אמר רבא:

מוסף רש"י

אם היתה טלית מוזהבת חולקין. כלומר אפילו היא מתחבת חולקים (לעיל ז.). במקח וממכר. קניתיה מיד סלוני (לעיל ב.).

עין משפט נר מצוה

נג א מי' פ"ע מהלכות טוענין ונטענין הל' י סמג עשין לה טוש"ע ח"מ סי' קלח סעיף ד:

נד ב מי' פ"ז מהלכות תנכילה הל' ג סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסט סעיף ה:

נה ג מי' פ"ב מהל' גניבה הל' יד סמג עשין עח טוש"ע ח"מ סי' שכ:

נו ד ה מי' פי"ז מהל' גזילה ואבידה הל' ד סמג עשין עד טוש"ע ח"מ סי' רסט סעיף ד:

רבינו חננאל

כיון שהעמיד רב פפא משנתנו דקתני יחלוקו בתפסי לה בכרכשתא דקדק רמי בר חמא ואמר זאת אומרת המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו. רבא אמר לעולם לא קנה ומתני' היינו טעמא מגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה. תדע דאילו האומר לחבירו צא וגנוב לי פטור המשלח דקי"ל אין שליח לדבר עבירה ואילו שותפין שגנבו חייבין ושקלי וטרי' בה ואסיקנא דוקיא דרמי בר חמא מסיפא דמתני' בזמן שהן מודין או שיש להן עדים כי שניהם ביחד מצאוה ושניהן אגב' אגבהוה בכרכשתא חולקין בלא שבועה ש"מ המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו דהא תרוייהו מסייעי להדדי בעידנא דמגבהי לה. ורבא אמר לך שאני הכא מגו דזכי לנפשיה זכי נמי לחבריה. וקי"ל כרמי בר חמא והוא דאמר ליה זכי לי דהא ר' יוחנן קאי כוותיה ואמר המגביה מציאה לחבירו קנה חבירו ואם יקשה לך הא דתנן היה רוכב על גבי בהמה וכו' התם באומר תנה לי ולא אמר זכה לי. היו שניהם רוכבין על גבי בהמה וכו'.